

HET PRINCIPDE

We zullen dat eens regelen!

Een monoloog van Luuk Hoedemaekers

INLEIDING

‘Het Principe’ is een monoloog in drie taferelen die zich afspeelt in het bureau annex wachtruimte van waaruit burgemeester-minister Eugène Daniëls zijn sociaal dienstbetoon organiseert.

De drie personages, vertolkt door dezelfde acteur, zijn:

- **Marcel De Benckelaer**, tuinman-chauffeur (*hij draagt een grijs kostuum, een witte pull met rolkraag, schoenen die ooit modern waren en een grote, ouderwetse bril*)
- **Bernard Vanderdoelen**, een man die hulp komt vragen (*hij draagt een jeans, een ouderwets hemd en afgetrapte sportschoenen*)
- **Eugène Daniëls**, de burgemeester-volksvertegenwoordiger (*hij draagt een chique, peperduur kostuum, een modern gestreept hemd met witte boord en bijbehorende das en schoenen uit een hogere prijsklasse*)

MARCEL DE BEUCKELAER

(staat aan het raam en kijkt naar buiten)

Binnen een halfuurtje zit het hier weer afgeladen vol met (*minachtend*) burgers die iets ‘geregeld’ moeten hebben. Je kan je eenvoudig niet voorstellen met welk soort onbenulligheden ze ‘mijnheer Eugène’ (*spreekt de naam altijd met een bepaalde vorm van ontzag, schroom en verering uit*) hier allemaal lastig komen vallen: de één wil een proces-verbaal weggewerkt hebben –niet dat dat een probleem voor hem is, maar toch-, en de ander wil een job voor zijn zoon of dochter en omdat hun vader ooit ergens een half jaar met ‘mijnheer Eugène’ op school heeft gezeten en dan nog niet eens in dezelfde klas, zal die dat dan wel even voor hen regelen, denken ze, alsof bekwaamheid en diploma opeens niet meer zouden tellen. En het zijn zeker niet allemaal gewone mensen die hier passeren, dat kan ik u verzekeren. (*kijkt om zich heen en fluistert*) Een paar weken geleden zat hier zelfs de voorzitter van de grootste oppositiepartij van het dorp: zijn zoon was op een fuif zijn dopkaart kwijt geraakt. Waar zijn we in godsnaam mee bezig, ik vraag het u. (*loopt nu gejaagd en drukdoend over het toneel, sorteert een stapeltje papieren, zet een stoel recht, veegt een stofpluisje van het bureaublad ...*) In wezen zijn alle mensen opportunisten. Ze proberen allemaal de hand te likken van diegene die het voedsel heeft. Het is een aangeboren afwijking die iedereen treft, zonder onderscheid van ras, geslacht, geloof of politieke kleur. ‘Mijnheer Eugène’ probeert dan al die wereld drama’s op te lossen. Hij kan dat meestal ook wel allemaal oplossen, hij is tenslotte burgemeester én minister. In feite mag die combinatie natuurlijk niet en laat hij zich als burgemeester vervangen door de eerste schepen, maar in werkelijkheid is dat wel even anders. ‘Mijnheer Eugène’ is burgemeester. Punt. En zo hoort het ook. Wij hebben hem uiteindelijk toch verkozen. Hij is het die, zoals hij dat zelf altijd zo mooi zegt, ‘de krijtlijnen uittekent’, hij is het die zijn richtlijnen geeft aan al zijn medewerkers en aan al zijn discipelen en hij is het die de beslissingen neemt. ‘Zonder hem, de zondvloed’, zegt hij altijd maar hij zegt dat dan in het Frans en dat begrijp ik niet zo goed. Oh, hij zegt wel eens meer dingen waar ik met mijn klein verstand niet bij kan. Als hij het bijvoorbeeld over zijn lievelingsboek, ‘Het Principe’ van ene Machiavelli heeft, dan kan ik ook niet altijd volgen. Die man heeft naar het schijnt ooit gezegd dat ‘een goed burgemeester het goede niet moet achterwege laten wanneer dat mogelijk is, maar dat hij van de andere kant ook in staat moet zijn om over te stappen op het kwade wanneer de noodzaak hem daartoe dwingt’, maar wat hij daarmee bedoelt is me altijd een raadsel gebleven. Op school, in de godsdienstlessen, leerden we dat er in de bijbel geschreven staat dat ‘wie dan goed weet te doen, en niet doet, dien is het zonde’, Jacobus, hoofdstuk 4 vers 17, en, ‘alle dingen dan, die gij

wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook alzo; want dat is de Wet en de Profeten', Mattheüs, hoofdstuk 7, vers 12. Over het kwade doen is daar nergens sprake. Daarom begrijp ik het niet goed. Maar ik geloof niet dat 'mijnheer Eugène' veel in de bijbel leest. Waarschijnlijk omdat die niet door die Machiavelli geschreven is. Ik lees wel veel in de bijbel. Daar staan prachtige verhalen in. Mijn moeder zaliger gedachtenis heeft me dat geleerd. Zij zou me hier nu moeten zien. Ik, haar zorgenkind, een product van het Bijzonder Onderwijs, adjunct-secretaris en bijna eerste secretaris van één van de belangrijkste mensen van het land, de minister van Verkeer en Mobiliteit. 'Het kan verkeren', zei Bredero (*lacht om zijn eigen 'goed gevonden' woordspeling*). Nee, ik ben niet altijd zijn adjunct-secretaris geweest (*lacht*). Ik ben onder aan de ladder begonnen, net zoals iedereen. Eerst heb ik in zijn tuin gewerkt, als PWA'er. Het gras afrijden, de bladeren bijeen harken, enfin, u kent dat wel. Mijn vader was bij de plakploeg van 'mijnheer Eugène', vandaar dat ik bij hem in de tuin mocht komen werken. Mijn vader heeft dat toch maar mooi voor mij kunnen regelen. Zelf zou ik dat natuurlijk nooit gekund hebben, ik ben maar tot mijn zestiende naar 't school geweest. Ja, ik ben nu eenmaal niet zo snugger. 'Mijnheer Eugène' zegt altijd: 'Marcel, je bent geen groot licht, je bent het nooit geweest en je zal het ook nooit worden. Het heeft, voor zover aanwezig natuurlijk, altijd onder de korenmaat gestaan.' En dan lacht hij een beetje. Waarom hij dat zo zegt weet ik niet, want wij waren thuis helemaal geen boeren. Vader heeft altijd in de metaalconstructiebouw gewerkt en moeder was een gewone huisvrouw. Maar op school noemden ze me ook 'den donkere'. Ik dacht altijd dat dat was omdat ik donker haar had, maar nee dus, het was omdat ik niet al te veel licht uitstraalde. Maar ik heb het gelukkig niet van vreemden, 't is te zeggen, datgene wat ik niet heb heb ik niet van vreemden en dat is een hele geruststelling. (*lacht bij de herinnering*) Mijn vader heeft ooit tegen mijn moeder gezegd toen ze op een keer te laat in de cinema waren en de uitbater hen met zijn zaklamp naar hun plaatsen bracht, want zo ging dat vroeger, : 'Pas op Wieske, een fietser achter u!' In het begin babbelde 'mijnheer Eugène' nog niet veel met me, misschien juist omdat hij dacht dat ik intellectueel niets te bieden had, maar dat veranderde toen hij ontdekte dat dat toch wel even anders was. Het begon op één van zijn zeldzame vrije namiddagen, ergens in de zomer. Hij kwam de tuin in gewandeld toen ik er aan het werk was en hij zei tegen mij: 'Marcel, jongen, wij zijn met iets heel groots bezig'. Ik begreep niet goed wat hij daarmee bedoelde, want ik was op dat moment niet echt met iets heel groots bezig, ik was het gras aan het afrijden, maar om niet uit de toon te vallen antwoordde ik: 'ja, hè, schoon hè!' Later zei Diedjee, dat was zijn toenmalige chauffeur, dat 'mijnheer Eugène' toen hij zei: 'Marcel, jongen, wij zijn met iets heel groots bezig' daar eigenlijk helemaal niet mee kwam te zeggen dat hij en ik met iets heel groots bezig waren, maar dat het maar een manier van spreken was, een 'rurale majestatis' waarmee hij vooral zichzelf bedoelde. In het begin vond ik dat wel grappig, iemand die 'wij' zei als hij 'ik' bedoelde en soms was dat

ook wel grappig, vooral wanneer ik het weer eens verkeerd begrepen had, bijvoorbeeld als hij zei: ‘Marcel, vanavond gaan we weer eens lekker uit eten’, en ik de hele dag niet durfde eten, bang als ik was om niet genoeg plaats over te houden voor het diner van ‘s avonds, maar dat bleek dan niet waar te zijn, allez, ik had dat dan weer verkeerd begrepen. Ja, dat was soms lachen geblazen. Niet dat hij niet gul is, begrijp me niet verkeerd! Verre van zelfs. Eén keer per jaar neemt hij me zelfs mee uit eten. Toevallig was dat gisteren. Hij trakteert me dan en ik mag zelf kiezen wat ik wil. Voorgerecht, hoofdgerecht én nagerecht! Meestal neem ik een zalmcoctail, een pepersteak en een Dame Blanche. Gisteren ook. En lekker dat het was! Maar vanaf die namiddag in de tuin gebeurde het wel vaker dat hij even bij me bleef staan om wat met me te praten. Ik denk dat hij een klankbord nodig heeft van een volksfilosoof zoals ik, van iemand die midden de mensen staat nu hij daar zelf bijna de tijd niet meer voor heeft. Ja, ik hoor jullie al denken: ‘een tuinman die filosofeert’, ‘djeezes, wat een stuk pretentie’, ‘dat zal nogal zware kost zijn!’ Maar ik kan u verzekeren dat de natuur en vooral werken in de natuur onvermijdelijk tot filosoferen aanzet. Als ik bijvoorbeeld het gras afrijd, dan rijd ik het gras helemaal niet af, nee, dan creëer ik symmetrie, dan ben ik scheppend en beeldend kunstenaar, dan overdenk ik de tuin en via de tuin overdenk ik mijzelf, mijn leven en dan zie ik mijn leven in de tuin weerspiegeld, ja, dan word ik zelf tuin! Bijna vijf jaar heb ik mijn tuin met liefde onderhouden, zoals dat dan heet, en toen was het tijd voor promotie, louter toevallig eigenlijk. Dat zit zo: Diedjee was al verschillende keren geflitst wegens te hard rijden en ‘mijnheer Eugène’ had de meeste processen ook zonder problemen weg kunnen werken of weg kunnen laten werken, maar toen Diedjee tegen 85 km/uur in de bebouwde kom dat oud vrouwtje overhoop reed was ook voor ‘mijnheer Eugène’ de maat meer dan vol en heeft hij zijn handen van Diedjee afgetrokken en hem aan de deur gezet, ook al kwam zijn pa, ook iemand van de plakploeg net zoals de mijne, op zijn blote knieën smeken. Maar die moeite had hij zich kunnen besparen. ‘Mijnheer Eugène’ kon ook moeilijk anders, als minister van Verkeer en Mobiliteit, zeker nu een paar van zijn vijanden al iets in het snuitje hadden gekregen in verband met die processen. Ze zaten hem te dicht op zijn vel en dus liet ‘mijnheer Eugène’ Diedjee vallen. ‘Onthoud dat vriendschap zo zijn grenzen heeft, Marcel’, zegt ‘mijnheer Eugène’ altijd en daar kan ik best inkomen. Gelukkig had dat oude vrouwtje niet veel familie en heeft het hem niet veel stemmen gekost. Dat had er nog aan moeten mankeren. Zo werd ik chauffeur van ‘mijnheer Eugène’. Van de ene dag op de andere zat ik met mijn kont niet meer op een grasmaaiër, maar in de leren zetel van een spiksplinternieuwe ‘Boterhammen Met Worst’. ‘Mijnheer Eugène’ gaf me zelfs vijfduizend frank om in de E-5 een nieuw kostuum te gaan kopen, want een gescheurde tuinoverall vond hij niet meteen de meest geschikte outfit om met hem rond te toeren. Of zoals hij het zelf zei, ik zou hem eerder ‘schofferen’ in plaats van ‘chaufferen’. En daar kon ik hem geen ongelijk in geven, want als hij het me

niet gevraagd had, zou ik het zelf wel gedaan hebben, niet alleen uit respect voor hem, maar ook een beetje uit respect voor mezelf: ik was in de bloei van mijn leven, ik had een serieuze stap vooruit gezet op de sociale ladder en nu was het aan mij om verdomd goed uit te kijken of ik lag, voor ik het zelf wist, weer daar beneden waar ik pas vertrokken was. Alles waar ik op mijn grastractortje van gedroomd had was nu werkelijkheid aan het worden: ik mocht hem rondrijden, van ontbijtvergadering naar receptie, van receptie naar zakenlunch, van zakenlunch naar receptie, van receptie naar diner, van diner naar feestelijke opening van het een of het ander, en dan weer terug naar huis. Ja. Maar mijn eerste werkdag als chauffeur was een avontuur dat ik niet licht zal vergeten. Het was mijn eerste verre reis naar Brussel. Ik was al om drie uur 's morgens opgestaan om mijn valies te maken. Ik noem het mijn rampenkoffer want daarin zit alles, maar dan ook werkelijk alles wat ik op reis ook maar nodig zou kunnen hebben: een zuiver onderbroekske (*lacht*) -je weet maar nooit daar in Brussel-, een zaklamp, een Zwitsers mes, een kompas, WC-papier, alle Michellinkarten van Europa, een eurocheque en last but not least, sandwiches met gebakken ei. Die blijven altijd nog een paar dagen lekker. Om eerlijk te zijn, dan zijn ze pas het lekkerst, als ze een paar dagen de tijd hebben gehad om in de wagen onder de zetel te chambereren. Om halfzeven stond ik al bij 'mijnheer Eugène' voor de deur. Ik moest pas om zeven uur bij hem zijn maar op een eerste werkdag kom je beter een half uur te vroeg dan vijf minuten te laat. Natuurlijk was ik behoorlijk zenuwachtig, dat is niet meer dan normaal, dat ben ik trouwens van mijn eigen gewoon en daar heb ik mee leren leven, maar toen we op de A2 al een stuk voorbij Leuven waren en dichterbij Brussel kwamen kreeg ik het toch ineens niet gewoon maar Spaans benauwd. Ik begon te zweten, te zweten, maar door mijn gezweet begonnen de ruiten van de auto aan te slaan en omdat de ruiten van de auto begonnen aan te slaan begon ik nog meer te zweten. Enfin, het was een curieuze cirkel en 'mijnheer Eugène' die op de achterbank zijn dossiers zat te bestuderen had al snel in de gaten dat er iets niet in orde was. 'Naar de kant, klojo', schreeuwde hij, 'vooraleer we verongelukken' en ik was eerlijk gezegd behoorlijk blij dat hij voor de rest van de dag het stuur heeft overgenomen en dat ik op de achterbank mocht zitten. 'En als je jezelf morgen niet wat beter in de hand weet te houden dan kan je overmorgen terug gaan dopen, simpele kloot', zei hij toen we 's avonds terug thuis kwamen. Maar 's anderendaags ging het gelukkig al een heel stuk beter. Ik had Erik, dat is mijn zoon, meegenomen en hij zat naast me met de kaarten op schoot. Vanaf toen ging het iedere dag een beetje beter en na een maand kon ik Erik al terug naar school laten gaan. Hij had gelukkig niet teveel gemist. Maar hij hoeft zich sowieso geen zorgen te maken over de toekomst. 'Mijnheer Eugène' heeft me ooit beloofd dat hij wel iets voor Erik zou weten te regelen en als 'mijnheer Eugène' iets belooft, dan komt hij zijn belofte ook na, ..., meestal toch. 'We begrijpen allemaal natuurlijk hoe fantastisch het is als een machtig man zijn woord houdt en rechtschapen en eerlijk leeft. Maar de ervaring leert ook dat juist

die machthebbers die zich aan hun woord weinig gelegen laten liggen, grote dingen tot stand brengen en op sluwe wijze de geest van de mensen weten te bespelen. En dikwijls worden ze hen die zich uitsluitend op eerlijkheid baseren, de baas'. Dat heeft die Machiavelli ook geschreven. Een paar korreltjes zout om de beloftes van 'mijnheer Eugène' wat te nuanceren, zijn dus soms erg handig. Ja, zo gaat dat. U mag me gerust geloven, chaufferen is keihard werken en slapen doe ik nauwelijks, integendeel, ik drogeer me soms met slaapegbrek en ik laaf me aan de roes ervan en ik hoop, hoogmoedig als ik soms ben, als de tijd me de ruimte laat, ooit aan de slaap te ontsnappen vooraleer hij me tot een hel wordt, wat hoe dan ook soms wel eens gebeurt. Maar het was en is nog altijd een fantastische tijd, en een leerrijke tijd ook. Ik leerde andere chauffeurs kennen, idealisten zoals ik die leven voor hun vak, maar meer nog voor hun 'mijnheer' en die zo hun steentje bijdragen, wat zeg ik, hele stapels stenen bijdragen tot het 'maakbaar maken van onze samenleving' zoals 'mijnheer Eugène' dat zo plastisch weet te omschrijven. Zo is Dennis, de chauffeur van een ander vooraanstaand minister wiens naam ik u uit discretie natuurlijk niet kan noemen, een persoonlijke vriend van mij geworden. Ik ben hem voor het eerst tegen gekomen toen we stonden te wachten bij de opening van een of ander tewerkstellingsinitiatief in de sector van het openbaar vervoer. Het zou een lange nacht worden want zijn mijnheer en 'mijnheer Eugène' moesten er allebei spreken en vermits ze allebei nogal veel te vertellen hebben en er achteraf ook nog een serieuze receptie aan gebreid was met alles erop en eraan, hadden we heel wat tijd en zo kwam ik met Dennis aan de praat. Hij werkte al zo een vijftien jaar voor zijn mijnheer en hij vertelde me over zijn leven als chauffeur. Hij leerde me alles over omgangsvormen, over hoe ik moet omgaan met mensen die een stuk hoger dan mij geplaatst zijn, met iedereen dus. Hij leerde me de tien geboden van een goed chauffeur Dat een goed chauffeur op café niet aan zijn vrienden en zeker niet aan onbekenden moet gaan vertellen dat zijn mijnheer weer eens naar de hoeren is geweest. Dat hij niet mag zien hoe politiciers die elkaar in het openbaar de strot zouden kunnen afbijten 's avonds als de beste vrienden met elkaar een hapje gaan eten in de chiqueste restaurants en daarna samen afzakken voor de 'après-ski' naar de meest exclusieve clubs, cordon sanitair of niet. Hij leerde me de juiste manier van knikken op de juiste plaatsen. Hij leerde me me zo onopvallend mogelijk te gedragen en op te gaan in een groep zodat mijn aanwezigheid totaal niet opgemerkt werd. Hij leerde me te wachten. Hij leerde me mijn geest te controleren zodat al die voor de buitenwereld schijnbaar nutteloze uren van pure verveling in feite momenten van intense bewustwording, van leven 'pur sang', van be-leven werden door ze te zien als een laudatio aan mijn mijnheer en aan zijn werk en meer nog als een meditatieoefening over Hem die mijn mijnheer gezonden heeft. Hij leerde me dat chauffeur-zijn voor een mijnheer geen job is maar een roeping, dat wij meewerken aan het tot stand komen van iets moois in deze wereld. Het zijn bijna exact dezelfde woorden die 'mijnheer Eugène' in de tuin gebruikte, maar

pas nu begreep ik ze en het ontroerde me ze te horen uit de mond van een oudere en meer ervaren collega. Het was de bevestiging die ik nodig had dat het werk dat ik deed van een niet gering belang was voor het functioneren van deze wereld, dat mijn ambitie om hoger op te klimmen vanuit die optiek gewettigd was, maar dat langs de andere kant ook een gezond realisme onontbeerlijk was om dat eigenbelang en die grenzeloze ambitie te temperen ten voordele van het algemeen belang. Hij vertelde me het verhaal van Philippe, een collega die dat onderscheid nooit had kunnen maken. Philippe zag zichzelf eerder als een verlengstuk van zijn mijnheer, hij waande zich zelfs soms zijn plaatsvervanger. Op een nacht heeft hij zich op de E-40 tegen een brug te pletter gereden. Toen de hulpdiensten het wrak opensneden om hem te bevrijden bleek hij tot hun grote verbazing niet meer achter het stuur maar op de achterbank te zitten. Of het verhaal waar is weet ik niet, maar het maakte me meteen duidelijk waar de plaats van een goed chauffeur hoort te zijn. En ik ben een goed chauffeur geworden, zoveel is zeker. ‘Mijnheer Eugène’ en ik hebben, zolang ik voor hem werk, samen nog maar één ongeval gehad en dan waren we nog niet eens in fout. We werden langs achteren gepakt. ‘Mijnheer Eugène’ was razend, meer door het feit dat we aangereden waren dan wel door het feit dat de chauffeur van die andere wagen een zwarte was, daar ben ik nu van overtuigd. ‘Stinkneger’, riep ‘mijnheer Eugène’, ‘kun je niet beter uit die verdomde zwarte rotsmoel van je kijken. Het is niet omdat je gisteren nog aan lianen rondslingerde dat je vandaag een auto kan besturen!’ Ik ben de laatste om ‘mijnheer Eugène’ van racistische gedachten te verdenken, maar toen heb ik toch heel even getwijfeld, dat wil ik grif toegeven. Gelukkig heeft hij zich toen de politie erbij kwam uitgebreid verontschuldigd. Door de shock wist hij niet meer wat hij zei, zei hij. Hij gaf de man een briefje, ik dacht eerst dat het een biljet van 500 euro was, maar ‘mijnheer Eugène’ verzekerde me dat het zijn adreskaartje was, en we hebben er nooit meer iets van gehoord, enfin, ik althans niet. ‘Nous y sommes, nous y restons’, zegt ‘mijnheer Eugène’ altijd. Gelukkig steunt mijn vrouw Dorothea me volledig in mijn werk, met de volle 150 kilo, in goede en in slechte tijden, want ze weet dat ik een roeping heb en dat ik mijn missie moet volbrengen, maar ook voor haar is het niet altijd gemakkelijk. Ze lijdt aan aanvallen van vraatzucht sinds Debbie Het is haar manier om de hele affaire te verwerken. Ze heeft een kant moeten kiezen en voor een moeder is dat nog veel moeilijker, maar ze heeft de juiste keuze gemaakt. In die periode is ze ook gestopt met werken, maar gelukkig kan ik nu met mijn wedde mijn gezinnetje in leven houden en hun zelfs af en toe iets extra’s toestaan. Uit die voldoening put ik de kracht om gedreven verder te doen. *(Marcel heeft dorst gekregen van het vele gepraat en wil in eerste instantie drinken uit de fles water die op het bureau van ‘mijnheer Eugène’ klaar staat, maar hij bedenkt zich en drinkt uiteindelijk uit een gietertje dat op de vensterbank staat)* Normaal ben ik niet zo een prater. Zelfs voor mijn vrouw ben ik eerder een gesloten boek. Oh nee, ze verwijt het me niet, ze vindt het alleen maar jammer. Maar toch slaagt ze er af en toe in een

opening te vinden, als ze naar mijn dromen luistert, bijvoorbeeld. Ze zegt dan dat ik wartaal uitsla, maar ik zou het eerder profeteren willen noemen als ik het in mijn slaap uitschreeuw: ‘Ja, ik wil worden zoals hij, voldaan aan mezelf, gelaafd door mijn eigen ideeën, door de ultimiteit van mijn eigen redeneringen die ik tot in het absurde benader! Nee, ik wil niet de fout maken die de meeste mensen maken door niet het leven, het geluk, de rijkdom en de liefdes van een ander als norm voor het eigen leven te hanteren alhoewel ze waarschijnlijk heel goed weten dat ze zo hun eigen vonnis tekenen en zichzelf veroordelen tot louter meeloperschap!’ Gelukkig begrijp ik mijn eigen ‘spreken in tongen’. Het leven van diegene die we zo beaat bewonderen als referentiepunt durven gebruiken, daar komt het in dit leven op aan en ik heb dan ook het zijne als een archetypisch richtsnoer voor het mijne gekozen en daar ben ik verdomd fier op. Dàt wil ik daarmee waarschijnlijk zeggen. Ik gun mezelf dus een bijna eeuwigdurend groeiproces en ik zal proberen hem tot in de perfectie te benaderen, hoewel ik zeer goed weet dat ik het niet waard ben om de grond waarover hij schrijft zelfs nog maar vanuit de verte te aanschouwen. Wanneer de begeerte om dit nobel levensdoel -worden zoals hij- heerst, dan is, bij het besef van die onnoemelijk onmenselijke opdracht die ik mezelf op de frêle schouders heb gelegd, zelfbeheersing bijna onmogelijk en dan schreeuw ik het uit: ‘God, ik wil niet meer voldoen aan de eisen waarvan ik denk dat anderen ze aan mij stellen, maar ik wil alleen nog voldoen aan de eisen die hij aan me stelt!’ Als hij van me eist dat ik een perfect secretaris zal zijn wanneer Alex over een paar jaar met pensioen gaat, dan zal ik dat voor hem zijn. Van tuinman tot chauffeur en van chauffeur tot adjunct-secretaris waren weliswaar maar kleine stappen, maar ik denk dat ik afdoende bewezen heb dat ik een zwaardere verantwoordelijkheid zonder problemen kan dragen. Nu mag ik nog maar een klein gedeelte van de administratieve beslommingen van een privé-secretaris afhandelen. Zo lees ik dagelijks de doodsberichten in vier verschillende kranten en de aankondigingen van de overlijdens van diegenen die in het kiesarrondissement van ‘mijnheer Eugène’ wonen, of beter gezegd ‘woonden’, die knip ik uit en dan stuur ik de families allemaal een condoleancekaartje, geen standaardkaartje, maar eentje met een persoonlijk tintje. Als de dode bijvoorbeeld maar 10 jaar ouder of jonger is dan ‘mijnheer Eugène’ dan schrijf ik erop, in zijn naam natuurlijk: ‘afscheid nemen van uw broer, of zuster, of vader, of moeder, is voor mij ook niet gemakkelijk omdat ik vandaag een goede vriend of vriendin verloren heb’. Maar er zijn natuurlijk altijd azijnpissers die zo een geste niet naar waarde weten te schatten en onmiddellijk beginnen te emmeren over schandalige praktijken en misplaatste verkiezingspropaganda. Alsof hij zich daartoe nog zou moeten laten verleiden. Hij is het stadium waar hij de mensen nodig heeft al lang ontgroeid. Zij hebben hem nu nodig. Verder mag ik ook de contacten onderhouden met de journalisten van de regionale pers, de persmusketen zoals wij ze noemen, en dat bewijst toch weer eens hoezeer hij me vertrouwt, want zijn imago naar de buitenwereld toe is zowat het

belangrijkste in zijn leven en tegelijkertijd ook zijn achillespees. Daarom moet ik de teksten van al hun artikels verzamelen, vòòr publicatie uiteraard, en ze een eerste keer oppervlakkig ‘screenen’ naar taal, vorm en inhoud en vooral naar gezindheid. Dan schuif ik ze door naar Alex en die analyseert ze dan tot op het bot, of het nu over een pensenkermis gaat of over de gemeentebegroting, want ‘juist is juist’ en die mannen durven er nogal eens met de klak naar te gooien, vooral als ze gedronken hebben. In laatste instantie controleert ‘mijnheer Eugène’ ze natuurlijk zelf en geeft hij uiteindelijk ja dan nee zijn fiat voor publicatie. Het heeft al heel wat tijd en energie gekost om het journaal, zoals ‘mijnheer Eugène’ hen noemt, te kneden, maar de inspanningen zijn niet tevergeefs geweest: ze laten zich al niet meer zo gemakkelijk verleiden om de leugens van de tegenpartijen voor waar aan te nemen.

Vorig jaar beleefde ik mijn jour-de-gloire toen ik de hele avond met hem aan tafel mocht zitten op zijn eigen bal. Drie keer per jaar organiseert hij zo een bal, in het voorjaar het ‘bal van de minister’, tijdens de zomer het ‘bal van de burgemeester’ en in het najaar het ‘bal van Eugène Daniëls’. Het was tijdens het 25e ‘bal van de burgemeester’ van vorig jaar dat ik dat hemelse geluk mocht smaken. Normaal gezien zou een bevriend minister die avond op die plaats gezeten hebben, maar hij had op het laatste ogenblik afgebeld. Het was natuurlijk ‘mijnheer Eugène’ zelf niet die me uitnodigde, nee, het was ‘mevrouw Liesbeth’, zijn vrouw. Ze riep (*imiteert een dronken, lallende vrouw*): ‘waarom nodigen we Marcel niet uit aan onze tafel, Gène?’ ‘Mijnheer Eugène’ was blijkbaar nog altijd een beetje kwaad omdat zijn collega niet was komen opdagen ofwel omdat zijn vrouw een beetje veel gedronken had, want hij schreeuwde: ‘hou je bek, stomme trut’, maar ‘mevrouw Liesbeth’ heeft me bij de arm genomen en me aan hun tafel neergezet waar naast ‘mijnheer Eugène’ en zijn vrouw en hun zoon alle schepenen van het dorp en een heleboel belangrijke partijgenoten van ‘mijnheer Eugène’ uit heel Vlaanderen zaten. Soms denk ik wel eens dat ‘mevrouw Liesbeth’ een oogje op me heeft. Ze mag er anders best zijn. ‘Ze is goed voorzien van kop, oren en poten’, zeggen wij bij ons. Maar het is niet omdat ze af en toe bijna slaande ruzie hebben dat ze geen goed huwelijk zouden hebben, oh nee, absoluut niet. ‘Mijnheer Eugène’ houdt trouwens ontzettend veel van ‘mevrouw Liesbeth’. Dat moet haast wel, want ... Eén keer heb ik het duidelijkste bewijs daarvan gekregen. Het was tijdens een hoorzitting in een wijk. Hij verdedigde met hand en tand zijn eigen plannen om in die wijk een enorme evenementenhal in te planten alhoewel alle buurtbewoners daar radicaal op tegen waren. Het was muisstil toen hij aan het spreken was en hij ... hij kreeg een stijve. Ik zag het toevallig omdat ik onder de tafel zat om een stylo die hij had laten vallen op te rapen. En toen zag ik het: hij kreeg een stijve maar hij scheen het zelf niet te merken. Het bracht mij een beetje in de war, want hoe kan je nu met zoveel vuur je schitterende ideeën staan te verdedigen ten overstaan van al die simpele mensen en dan toch tegelijkertijd met zoveel liefde aan je vrouw staan denken. ... Het is alleen de allergrootsten gegund. Ja,

‘mevrouw Liesbeth’ is de enige vrouw in zijn leven. Het gebeurt wel eens dat we na een nachtelijke vergadering onze ‘mijnheren’ moeten afzetten in de buurt van het Noordstation in Brussel zodat ze daar ergens al die opgestapelde spanningen uit hun lijf kunnen laten en als de anderen dan een chique hoerenkast induiken dan is ‘mijnheer Eugène’ bijna altijd de enige die nooit meegaat. ‘Ik doe daar niet aan mee’, zegt hij dan tegen mij. ‘Allez, Marcel, slaap jij maar wat, ik ga een paar uurtjes wandelen’. Ik vermoed dat hij dan onderweg ergens iets of zelfs iets te veel gaat drinken want als hij terugkomt ruikt hij altijd een beetje naar de drank. ‘Zeg maar niets tegen mijn vrouw’, zegt hij dan, ‘ze zou het niet begrijpen’. Zijn familie betekent alles voor hem en zijn zoon is zijn lust en zijn leven. Hij wil alleen maar het allerbeste voor hem, maar dat belet hem ook niet streng voor hem te zijn. Streng maar rechtvaardig. Als hij gewild had dan had hij Theo bij hem op het kabinet aan het werk kunnen zetten, maar dat heeft hij niet gedaan. Iedere vorm van nepotisme is hem vreemd. Theo werkt nu op het kabinet van een collega-minister. Goede krachten komen toch altijd goed terecht. Af en toe drinkt hij dus een glaasje te veel. Het is zijn manier om de stress die de enorme verantwoordelijkheden die hij draagt met zich mee brengen te verlichten. Kun je het hem kwalijk nemen? Dat maakt hem alleen maar menselijker. Maar als hij echt te veel gedronken heeft, dan moet je uitkijken. Dan wordt het link, want dan wordt hij ofwel heel joviaal en soms heel erg grappig, ofwel wordt hij dan een stuk venijn, of, zoals zijn vijanden zeggen, een arrogant etterbakje, maar die zeggen dat natuurlijk niet alleen van hem als hij gedronken heeft. Echt gevaarlijk wordt het pas als hij ze allebei tegelijk is, èn joviaal-grappig, èn kattenpisserig. Zo heeft hij me eens midden in de nacht na een of andere sexfuif waar hij toevallig was beland strontzat uit de auto gesleurd. ‘Wat we zelf doen, doen we beter’, zei hij, en hij is toen zelf met de dienstwagen naar huis gescheurd. Ik heb toen die dertig kilometer naar huis kunnen wandelen omdat mijn portefeuille in de wagen was blijven liggen en ik geen taxi kon bestellen. Toen ik ’s morgens om negen uur, net op tijd, bij hem thuis aankwam stond hij me al op te wachten. ‘Jullie chauffeurs hebben toch al veel te weinig beweging’, zei hij. Hij installeerde zich op de achterbank, zette de televisie aan, schonk zich een borrel in, dronk die in één keer leeg en viel in slaap. Dat was zeker niet de gemakkelijkste dag uit mijn carrière. ‘Je hebt verschrikkelijk veel geluk dat je geen vijf minuten later bent gekomen, Marcel, of je had ander werk kunnen gaan zoeken’, troostte hij me toen hij wakker werd, ‘en voor iemand met jouw capaciteiten is dat geen evidentie. Moeilijk gaat ook’. Op die momenten zou je soms liever ergens anders zijn. Niet dat ik veel te kiezen heb natuurlijk, want als chauffeur ben je altijd in de buurt en dus meer dan ééns de pispaal, juist en alleen maar omdat je in de buurt bent. Meer moet ik daar echt niet achter zoeken, heeft ‘mijnheer Eugène’ me al dikwijls proberen gerust te stellen. Vooral in periode van zijn overstap naar zijn huidige partij wist hij de weg naar de fles nogal gemakkelijk te vinden. Ik heb hem toen meer dan ééns ‘lelijk getapisseed’ in de wagen moeten dragen. Zijn vijanden, zowel die

uit zijn eigen partijen als die uit de andere partijen, hebben het hem toen niet gemakkelijk gemaakt. ‘Ze verwijten me dat ik zou zijn overgestapt uit plat opportunisme, Marcel’, zei hij op een keer toen hij weer eens zwaar in de olie was. ‘Maar jij en ik weten beter, is het niet, Marcel? Herinner jij je die namiddag in de tuin toen ik je gezegd heb dat wij met iets heel groots bezig waren? Awel, Marcel, wij zijn met iets heel groots bezig, jongen. Maar ze willen het niet zien en ik kan er niet tegen als ze mijn wijsheid weigeren. Dan word ik pas echt pissig. Was het uit verlegenheid of uit een soort valse schaamte, ik zou er mee kunnen leven, maar als ik de domheid en de arrogantie van die domheid in hun afwijzen herken dan krijg ik het op mijn heupen en dat is dan nog zacht uitgedrukt. Al mijn daden, die uit het verleden en die die ik nog zal stellen, mogen gezien worden, nee, ze moeten gezien worden. Ik wil dat iedere scheet die ik laat in geuren en kleuren in de kranten komt zodat de lezers hem kunnen snuiven, hem kunnen proeven en zijn herkomst kunnen definiëren. Ze moeten weten dat ik zijn erflater ben. Mijn altruïsme is geen misdaad, verdomme! Dat is wat ik geloof. En als zij dat niet geloven, als zij niet meer in mij geloven, dan zouden ze tot geloven moeten gedwongen worden want de waarheid staat aan mijn zijde, altijd, omdat ik al heel jong geleerd heb daar te gaan staan waar zij is en op die waarheid valt niets af te dingen. Over de waarheid onderhandel ik niet, nooit!’ Ja, ze hebben hem beschimpt en verrot gescholden, ze hebben haatcampagnes tegen hem gevoerd, ze hebben hem verdacht proberen te maken in de ogen van zijn burgers en dat alleen maar omdat hij zijn mandaat als volksvertegenwoordiger niet terug wou geven aan de partij waarvoor hij het behaald had. Terecht noemt ‘mijnheer Eugène’ hen kleindenkers. Maar hij heeft zich altijd verschrikkelijk sterk gehouden onder al die valse aantijgingen. Soms denk ik wel eens dat hij een keiharde en ongevoelige man is of dat hij het alleszins geworden is. Ik heb hem nog nooit zien janken. In ‘tempore non suspecto’ was dat een teken van mannelijkheid maar in deze tijden is dat wel even anders en krijg je het label ‘man’ pas opgeplakt als je bij de minste tegenslag of bij het kleinste geluk kan beginnen te snotteren als een kind. Maar niet ‘mijnheer Eugène’. Hij niet. Of toch. Een paar jaar geleden zijn er hier in de streek zware overstromingen geweest. Het was bijzonder knap en doeltreffend hoe ‘mijnheer Eugène’ toen de situatie heeft aangepakt en alle door hem uitgewerkte rampenplannen in werking heeft gezet, maar ook hij heeft niet kunnen verhinderen dat er 2 kinderen zijn verdronken. Toen hij op hun begrafenis het volk toesprak had hij, denk ik, de tranen in de ogen. Arme man. Dat moet één van die zeldzame momenten zijn geweest. Zelf ben ik veel gevoeliger, maar ik heb dan ook heel wat meegemaakt, als kind, als man, als vader. Mijn dochter Debbie ... (*schudt het hoofd*). Nee. ... Toch moet hij in die periode verschrikkelijk veel geleden hebben. Ik zou u moeten kunnen vertellen over de pijn die hij moet voelen als zijn idealisme niet begrepen of bewust misbegrepen wordt, als zijn grootsheid wordt uitgelegd als arrogantie, zijn zelfbewustzijn als zelfoverschatting, zijn toekomstgericht denken als

megalomane egotripperij, maar ik kan dat niet omdat ik nog geen honderdste, wat zeg ik, nog geen honderduizendste kan voelen van de pijn zoals hij ze moet voelen, de pijn van de machteloosheid, de pijn van het verloren gevecht tegen de domheid. *(hoofdschuddend)* Kleindenkens. Ze zien niet in dat juist hun onbegrip hem voedt, dat zijn dadendrang gebaseerd is op hun afwijzen ervan. Ze begrijpen hem niet. Ze hebben nooit de edele motieven die hem drijven begrepen. Heeft hij nog niet voldoende bewezen? Waarom anders worden nog bij zijn leven al pleinen en straten naar hem vernoemd. En dat maakt hem zo groot, dat hij diegenen die hem wel verstaan, het overgrote deel van het volk, van zijn burgers, dat hij hun toestaat hem dankbaar te zijn. Hij vraagt ze niet, nee, hij eist die dankbaarheid ook niet. Hij heeft ze alleen maar nodig. Ze is onontbeerlijk voor zijn functioneren geworden. De echte burgers van deze stad dragen hem op handen: ‘The Mayor Daniëls-Square’ bijvoorbeeld, of ‘Het Plein van de Zesde Opeenvolgende Verkiezingsoverwinning van uw Burgemeester Eugène Daniëls’, druipt daar de dankbaarheid niet van af? Daarom ook geven hoe langer hoe meer jongeren, puur uit dankbaarheid toe aan dat bijzonder heftig verlangen dat generatie na generatie telkens opnieuw blijft opduiken: meewerken aan zijn Messiaanse roeping!

(is klaar met opruimen, klasseren, stofvegen ...) Voilà, het circus kan beginnen. ... Nee, ik wil nooit meer voor een baas werken. Ik denk ook niet dat ik het nog zou kunnen, zeker niet nu ik al bijna acht jaar werk voor ‘mijnheer Eugène’. Ja, ik werk voor hem, maar hij is mijn baas niet. Nee, hij is ‘mijnheer Eugène’. En ‘mijnheer Eugène’ is als een vader voor me. Hij heeft mij, de-niet-zo-snuggere, een kans gegeven. Hij heeft me uit de stront getrokken toen ik er tot over mijn oren in zat. Hij gaf me werk toen ik dopte, hij gaf me raad. *(crescendo nu)* Hij is mijn ... mijn nestor, mijn, mijn Heideveld, hij leidde me weg uit de vallei van de schaduwen des doods, hij is mijn ... God! ... wat ben ik hem dankbaar! *(wrijft over zijn buik)* Oei, ik moet euh ... naar het toilet. Ik hoop dat u mij even wil excuseren. Ik denk dat ik iets verkeerd heb gegeten, gisterenavond, want het rommelt weer in mijn darmen. Het is vannacht al begonnen. Ik werd wakker met hevige krampjes in de buik en zo een hevige aandrang tot stoelgang dat ik niet meer in bed kon blijven liggen. Ik was nog net op tijd bij de pot. Ik vermoed dat de slagroom op de Dame Blanche niet zo erg vers meer was. In een frituur zijn ze daar toch niet zo secuur in. *(naar de deur spurtend)* Ik vrees dat het weer zo ver is! *(af)*

BERNARD VANDERDOOLEN

(Bernard komt zenuwachtig om zich heen kijkend binnen.)

Hij gaat me hier niet verwachten. ... Ik ben maar vroeg genoeg gekomen, dan hoef ik ook niet lang aan te schuiven, want het wil hier nog wel eens laat worden heb ik me laten vertellen en ik heb de kinderen beloofd dat ik vanavond op tijd thuis zou zijn. ... *(hoofdschuddend)* Nee, ik mag mezelf niets wijsmaken. Ik wil gewoon niet dat de mensen zien hoe ik hier kom schooien. ... Zie mij hier nu staan. Moet ik mij nu schamen? *(roept)* Moet ik mij nu schamen omdat ik hier hulp kom vragen? Zeg het mij, want ik weet het niet. ... Nee. Ik ben moe. Moegestreden. En ik gooi de handdoek. Met een beetje goede of kwade wil, het hangt er alleen maar van af langs welke kant je het bekijkt, zou je kunnen zeggen dat ik volwassen geworden ben. Mijn kinderlijke naïviteit heb ik afgelegd. Vandaag. Mijn onschuld ben ik kwijt. Noodgedwongen weten we uiteindelijk allemaal de weg naar zijn dienstbetoon te vinden om er heel beleefd te vragen wat hij ons sowieso niet zou mogen onthouden. Van zijn plichten maakt hij gunsten en de vanzelfsprekendheid waarmee we dit blijven slikken maakt me soms razend. ... Ik weet niet wat ik hem straks moet zeggen als ik hem onder ogen kom. Maar misschien komt het zover niet en stuurt hij zijn factotum op me af. ‘Het spijt me, mijnheer Vanderdoolen, burgemeester-minister Eugène Daniëls kan u heden niet ontvangen’. Dat zou me niets verwonderen. Marcel de Beuckelaer. Heel het dorp lacht met hem of heeft medelijden met hem. ‘Hoe is het met u, mijnheer de secretaris?’, ‘Mooi weer, nietwaar, mijnheer de secretaris?’, ‘Wat denkt u van de actuele politieke ontwikkelingen, mijnheer de secretaris?’, roepen de mensen als hij voorbij komt en als hij hen gepasseerd is lachen ze hem vierkant uit. Want in zijn gezicht durven ze dat niet. De schrik voor represailles van Daniëls zit er goed in. Niemand wil met opzet persona-non-grata worden in dit dorp. Zelfs Marcells eigen dochter Debbie drijft de spot met hem. ‘Mijn vader is een hersendode reetkever’, zegt ze, ‘en Daniëls de grootste klootzak die ik ken. Aan Hitler kan hij nog net niet tippen, maar hij is toch al op de goede weg’. Ik kan haar niet helemaal ongelijk geven. ‘Als ik die hufter zijn leven zou kunnen redden door in zijn bek te schijten, dan deed ik het nog liever in mijn broek’, heeft ze ooit stomdronken in een café beweerd. Het gekke is dat iedereen dat van haar aannam, ook ik, alhoewel de restjes van mijn geloof die nog zijn overgebleven me verbieden om zo te denken, maar ik kan er niets aan doen, het is sterker dan mezelf. Debbie is van huis weggelopen en woont naar het schijnt ergens in een kraakpand in Brussel. Marcel wil niets meer van haar weten. Ze bestaat niet meer voor hem. Maar wie weet lopen ze elkaar binnenkort in de buurt van het Noordstation wel weer eens tegen het lijf, als Marcel zijn baas naar de hoeren

brengt bijvoorbeeld. Ik kan begrijpen dat ze Daniëls haat. Ik heb Daniëls ook gehaat, zorgvuldig zelfs, met de nauwgezetheid die mij soms eigen is, maar door hem te haten liet ik hem toe mijn gedachten te beheersen. De klootzak controleerde me en door hem klootzak te noemen zette ik een mechanisme in mijn hoofd in werking dat die eerste, oorspronkelijke haat voortdurend aanwakkerde en ik, ik liet me verleiden om die haat te koesteren. Nu voel ik vooral alleen nog maar medelijden met Daniëls. Nee, dat is niet waar. Ik lieg. Vergeef het me, maar ik hou nu eenmaal niet zo van mensen met een hoge eigendunk. Eigendunk leidt tot minachting van anderen, altijd, en dat is wat ik in Daniëls zo herken. De man, of beter gezegd de mythe van de man, bestaat alleen maar bij de gratie van zijn eigen egomanie. Die verwaandheid drijft hem zo ver dat hij, zonder het zelf te beseffen, niet eens meer respect kan opbrengen voor zijn eigen ego, hoe zou hij dat dan kunnen voor anderen? Ik ken hem. Oh ja, ik ken hem, van binnen en van buiten. Ik ken hem beter dan hij zichzelf kent of denkt te kennen. Misschien beseft hij dat ook wel en is hij daarom eigenlijk een beetje bang voor me alhoewel hij er altijd zijn uiterste best voor heeft gedaan om me zijn superioriteit te bewijzen. Maar die angst zal hij natuurlijk nooit toegeven. Integendeel. Hij zou het omdraaien. Ja, zo ken ik hem. Hij zou zeggen dat ik naar hem opkijk, dat ik hem bewonder omdat ik nooit datgene bereikt heb wat hij bereikt heeft en nog bereiken zal, terwijl ik toch –en dat zal hij graag toegeven- zeker wat betreft de omstandigheden, de beste kansen had. En dààrom, zou hij zeggen, ben ik bang voor hem. We hebben elkaar ontmoet toen we een jaar of dertien waren. Ik was al een paar jaar lid van de jeugdbeweging in het dorp. Ik was dat niet van harte, oh nee, ik was dat meer omdat het moest, omdat het paste in het beeld van de klassieke opleiding die mijn ouders mij toebedacht hadden. Op een zaterdag in de vakantie, bij een of andere spelactiviteit, kwam hij plots opduiken, ex nihilo. Zijn vader had werk gevonden in de conservenfabriek in ons dorp en dus waren ze naar hier verhuisd. Het gekke is dat we elkaar meteen aanvoelden, zoals alleen jongens onder elkaar dat kunnen. Toch was de vriendschap die zich aanbood niet vanzelfsprekend en werd ze ook niet aangemoedigd, zeker niet langs mijn ouderlijke kant. De ‘eeuwenoude klassentegenstellingen’ die het spel dat ze telkens opnieuw opvoeren al zo dikwijls gewonnen hebben staken de kop op: mijn ouders waren rijk, de zijne arm, ik was dus kansrijk, hij kansarm. Maar intellectueel gezien waren we elkaars gelijken. Het is misschien juist vanwege onze afkomst dat ik nooit heb leren vechten en hij wel. Hij manifesteerde zich tijdens die vakantie al snel als het leaderstype bij uitstek. Hij nam de touwtjes in handen als er streken moesten uitgehaald worden, maar hij dan nam dan ook altijd consequent de gevolgen op zich. Hij leerde me roken. ‘Kom, we steken nog een hond op’, zei hij en we rolden een sigaret met de tabak uit dat blauwe pakje waar een leeuw op afgebeeld staat. Na de vakantie kwam hij bij ons op school en bij mij in de klas terecht. We trokken nogal veel met elkaar op en hoe ouder we werden, hoe intenser onze vriendschap werd, omdat we elkaar, juist door onze bijna altijd

tegengestelde meningen, gingen kruisbestuiven. Onze woordenwisselingen, want dat waren het, woordenwisselingen, werden door de buitenwereld vaak misbegrepen omdat ze niet gezien werden als wat ze in werkelijkheid waren: aanscherpers van de geest die ons nog, dachten we, briljanter maakten dan we al waren. Waarover we praatten? Over hoe we de wereld konden verbeteren natuurlijk. (*glimlacht meewarig*) Dat idealisme is er nu al lang niet meer. Het is bedolven onder de brokstukken van neergehaalde illusies en onder het puin van metershoge teleurstellingen. Maar toen had ik nog objectieven die de moeite waard waren om nagestreefd te worden. Achteraf bekeken waren de motieven die moesten leiden naar de verwezenlijking ervan misschien niet altijd zuiver genoeg, ook mijn ego was nog niet bedwongen, en daarom kan ik mezelf niet meer toestaan om ze zelfs nog maar te willen bereiken. Toen zochten we naar mogelijkheden om de idealen die we koesterden, noem ze utopieën, het kan me niet schelen, te vertalen, en er was er maar één, daar waren we het voor een keer over eens: de politiek. Hij was het zelfs met me eens toen ik voorstelde om aan te sluiten bij de partij waarvoor mijn familie al generaties lang militeerde. Toen had ik onraad moeten ruiken. Toen had ik moeten inzien dat het alleen maar opportunisme-in-de-kiem was dat hem daartoe deed besluiten. Mijn eerste fout. Onze partijafdeling was een jonge afdeling, in volle expansie, in volle voorbereiding op de volgende gemeenteraadsverkiezingen en met de vooruitzichten op een mooi resultaat. En we gingen vooruit. We kwamen één zetel te kort om de oude meerderheid die al 36 jaar het beleid bepaalde, al is het woord beleid een vlag die geen enkele lading meer dekte, te breken. Toen maakten we fout twee. Een collectieve fout, ze kon niet alleen op mijn conto geschreven worden. Bijna unaniem schoven we Gène Daniëls naar voren als toekomstfiguur, als de lijsttrekker voor de volgende rit, 6 jaar later. Bijna unaniem. Eén man stemde tegen. Dat was mijn vader. Hij waarschuwde me. ‘Kijk uit voor Gène Daniëls’, zei hij, ‘hij wil alleen maar heersen, ook over de dingen en plaatsen waarover hij helemaal niets te zeggen heeft. Hij neemt het idee dat de mens, en met die mens bedoelt hij dan vooral zichzelf, dat de mens naar Gods beeld geschapen is wat al te letterlijk. Macht uitoefenen is dan misschien voor hem een roeping, maar ik blijf liever op een veilige afstand van diegene die hem geroepen heeft.’ Ik geloofde hem niet. Ik geloofde in Eugène Daniëls. Wij geloofden in hem, wij zouden de Nieuwe Politieke Cultuur, nog voor het woord uitgevonden was, hier eens vlug verwerklijken en dit dorp tot modeldorp doen uitgroeien. Wij gingen de oude krokodillen verslaan en Utopia een stapje dichterbij brengen. We kozen hem als boegbeeld vanwege zijn, wat we toen dachten dat ‘charisma’ was, en vanwege de capaciteiten die we hem, niet geheel ten onrechte trouwens, toedichtten. Tegen alle verwachtingen in wonnen we de volgende gemeenteraadsverkiezingen. Gène Daniëls werd burgemeester. En met nog meer enthousiasme stortten we ons op de voorbereiding van de parlamentsverkiezingen die in aantocht waren. We wilden naar het parlement, we wilden Gène Daniëls in het parlement. Maar toen gingen

mijn ogen, of liever mijn oren, voor de eerste keer open. We wisten niet wat we hoorden toen hij op een verkiezingsdebat zei dat, wat hem betrof, ‘het geloof in een multiculturele samenleving op een wankel grond gebaseerd was en opnieuw ter discussie moest gesteld worden’ en dat ‘het geen gepaste strategie was geweest om de apartheid in Zuid-Afrika af te schaffen omdat de tijd daar op dat moment nog niet rijp voor was geweest’. Dat was een regelrechte oorlogsverklaring, dat druiste in tegen alles waarin we geloofden en dat was zeker het standpunt van de partij niet. Nooit zal ik de dag vergeten waarop deze woorden uitgesproken werden. Het waren niet de woorden op zich die me choqueerden, ik had ze al dikwijls genoeg gehoord, maar het was het feit dat ze uitgesproken werden door iemand die ik jarenlang als een vriend had beschouwd dat me als een vuistslag in het gezicht trof. Wat hem bezielde? Ik gaf hem het voordeel van de twijfel en dacht dat het ambitie was die hem deed inzien dat hij bij ons aan de limiet zat en dat er voor hem geen groeimarge meer mogelijk was. Ik geloofde nog dat hij niet meende wat hij zei, maar dat hij het alleen maar zei omdat het op dat moment opportuun was om dat te zeggen. Ik vergiste me slechts gedeeltelijk. Hij meende ook nog wat hij zei. Fout nummer drie. We wonnen de parlementsverkiezingen en Gène Daniëls werd, hoe jammer dat ook was, parlements lid voor onze partij. Twee jaar later stapte hij over naar een andere. Alles en iedereen liet hij in de steek, al zijn vrienden, al zijn medewerkers die in hem geloofden en in hun gemeenschappelijke idealen. (*sarcastisch*) Nee, hij liet hen niet in de steek, hij stelde hen voor een eenvoudige keuze: samen met hem overlopen naar een partij met meer doorgroeimogelijkheden en daarvoor een stuk van de oorspronkelijke idealen verloochenen –als die bij hem al aanwezig waren, wat ik nu ten zeerste betwijfel- of ter plaatse blijven trappelen. Afstand nemen van de partijstandpunten was een uitgekende strategie geweest om zijn schaamteloze overloperij, zijn jassendraaijerij voor te bereiden en aannemelijk te maken. En dat wat ik nooit verwacht had gebeurde toch: velen volgden in zijn spoor, op zoek naar de eeuwige roem. Wij hadden hem geïnstalleerd, we hadden hem machtig gemaakt maar we werden daar natuurlijk zelf de dupe van. ‘Dat de één een dergelijke machtspositie verwerft, is het gevolg van intelligent of krachtadig optreden van de ander. En beide eigenschappen zijn verdacht in de ogen van iemand die machtig is geworden.’ Il Principe. Machiavelli. Zijn lievelingsboek. Het ligt op zijn nachtkastje, zei hij onlangs in een kranteninterview. Ik geloof hem. Aan de verdorvenheid van de macht ontkomt niemand. En hij zeker niet, want bij hem lag die verdorvenheid al ingebakken. Hij had een voorsprong, zou je kunnen zeggen. En al had hij graag genoeg geloofd er immuun voor te zijn, ook hij kon het niet. Hij was het niet en hij is het niet. De universele wetten van de macht gelden voor iedereen, zonder uitzondering. Waarschijnlijk ziet hij zich in zijn almachtsfantasieën stenen in brood veranderen, maar hij vergeet dan dat de meeste mensen hier geen honger hebben. Of hij verlangt er naar om zelf brood te worden, Herman Brood, en van

het hoge tempeldak te springen en ongedeerd te blijven. Hij zal nooit leren de macht te heiligen door zich in haar dienst te stellen, maar door haar in zijn voordeel te gebruiken heeft hij haar verkracht en deze ontelingen zullen blijven doorgaan zolang wij hem dat toestaan. Met de nodige wil tot ironie zou je dan zelfs kunnen stellen dat wij hem een handje helpen om het pad te effenen van onteling naar ontbering.

Toen hij nog een beginnend politicus was zei hij altijd tegen mij: ‘ik wil de mensen zelfs tegen hun zin gelukkig maken’. Ik begreep hem, ik begreep dat onderhuidse idealisme zo goed want het bewoog zich ook door mijn bloed en het probeerde zich een weg naar buiten te vechten. Maar ik kende en begreep de paradox dus niet, de paradox van dat idealisme aan de ene kant, onlosmakelijk verbonden als een chromosomenpaar met een nooit nog om te keren egomanie aan de andere kant. Nu ken ik hem wel, glashelder staat hij mij voor ogen. Maar hij liep er niet in vast zoals ik dat deed, oh nee, de paradox was hem juist tot voedsel. Toen waren we nog vrienden, of dacht ik tenminste dat we dat waren. Nu ik er al die jaren later over nadenk weet ik dat ik onze vriendschap altijd fout heb ingeschat. Ik was zijn vriend niet, ik was eerder een component van hem, een component die hij nodig had om zijn eigen vermeende genialiteit of superioriteit, hoe je het ook noemen wil, te bewijzen. Hij was absoluut geen vriend voor mij. Hij liet me wel toe op zijn weg, niet uit vriendschap, maar omdat ik in zijn leven een behoefte opvulde. Ik had het moeten merken omdat hij zich geen enkele moeite getrooste om een paar stappen, hoe klein dan ook, op de mijne te zetten. Ik heb het nooit onderkend en daar schaam ik me nu nog altijd voor. Mijn mensenkennis zal nooit legendarisch genoemd worden, daar twijfel ik geen ogenblik aan, maar dat mag geen excuus zijn voor de beoordelingsfout die ik maakte. Eén van de vele. En sindsdien stuurt hij me, verpletterd onder eigendunk, zijn minachting uit.

Ik heb er lang over nagedacht om naar een ander dorp te verhuizen, maar mijn kinderen hebben hier hun ‘roots’: hun school, hun vrienden en dat mag ik hen niet afnemen. Maar voor mij is het leven hier niet meer leefbaar. Ik woon op de Minister-Daniëlssingel. Vroeger heette die nog gewoon de Buitenwal, maar ja. Er lagen hier in die tijd drie cafeetjes waar vooral boeren, veehandelaars en slaggers hun aan- en verkopen kwamen bezegelen. Maar toen het slachthuis verdween, vertrokken zij ook. De cafeetjes gingen één voor één dicht tot een paar blitse dertigers wel brood zagen in die bijna vergane gloriën. Ze kochten ze op en verbouwden ze tot jongerencafé’s. Het werd een gigantisch succes. Het feit dat er naast een paar scholen ook een sporthal en sportterreinen de buurt liggen is daar zeker niet vreemd aan. Het grote verschil met vroeger zijn de openingsuren. In de tijd van het slachthuis gingen ze om zes uur ’s morgens open en om vier uur in de namiddag weer dicht. Nu is het net omgekeerd. En wat dat met zich meebrengt kan u zich wel voorstellen. Loeiharde muziek, de hele nacht door; auto’s en moto’s die met veel show en nog veel meer lawaai af en aan komen rijden; Johnny’s en Marina’s die in de portieken of liever nog op

straat zelf liggen te neuken, per twee of per drie, maakt eigenlijk niet uit, of tegen de ramen van de huizen lopen te kotsen, of in de brievenbussen staan te zeiken. Sorry, maar ik gebruik hun taaltje. En niemand die de klachten van de buurtbewoners au serieux neemt. De politie zien we hier nooit. En als ze na lang aandringen toch een keertje komen opdagen, dan zijn wij het die onverdraagzaam zijn. Wij, de onverdraagzamen zijn pas onverdraagzaam geworden omdat de echte onverdraagzamen ons als dusdanig zijn beginnen te bestempelen, omdat ze ons door hun onverdraagzaamheid zo gemaakt hebben. Een paar honderd jonge potentiële kiezers tegenover een paar oudere dwarsliggers zoals ik. De keuze moet voor Daniëls snel gemaakt zijn. Het was waarschijnlijk ook niet zonder bijbedoelingen dat een vrouwelijk kandidaat-gemeenteraadslid een paar weken voor de laatste gemeenteraadsverkiezingen in haar blote fluit de lambada kwam dansen in één van die kroegen. Ze is nu schepen van sport. Keuzes zijn altijd eenvoudig in dit dorp. Ofwel ben je voor Daniëls, ofwel ben je tegen Daniëls. Simpler kan het niet. En velen zijn vòòr hem, een enkeling uit overtuiging, uit idealisme, de rest uit plat opportunisme. Er valt altijd wel iets van de tafel waaraan machthebbers vreten, en zij, de honden, ze worden door de kliekjes aangetrokken zoals vliegen altijd wel hun weg weten te vinden naar een goedgeplaatste aromatische hondendrol, ze worden bloedgeil voortgestuwd naar het vermeende centrum van de macht. Zelfs veel van die jonge gastjes die zich hier in het weekend komen bedrinken zoeken die macht. De arrogantie ervan, dat zelfverklaard meesterschap op de wankelende basis van misschien een paar talenten, die hebben ze al. Reken er maar op dat ik alles in het werk zal stellen om mijn kinderen ervan te weerhouden zich aan te sluiten bij dat groepje Daniëls-adepten, opportunisten van het zuiverste water die het woord idealisme niet eens zonder fouten kunnen schrijven omdat ze het nooit gehoord noch gezien hebben en voor wie maar één bekommernis telt en dat is om niet langer pisaal te zijn, maar om zelf pisser te worden, zoals hij, Eugène Daniëls pisser geworden is. Maar dat moet ik hun eigenlijk niet voorhouden, dat zien ze zelf wel in. Zoals Debbie De Beuckelaer, de dochter van Marcel, zijn chauffeur dat heeft ingezien. Haar zal je nog niet zo snel de loftrompet over 'mijnheer Eugène' horen afsteken, als je haar tenminste nog ooit te zien zou krijgen. Wat er na die bewuste jeugdtraag gebeurd is weet eigenlijk niemand. Volgens Debbie heeft Daniëls geprobeerd haar te verkrachten maar omdat er geen getuigen waren is het nooit tot een proces gekomen. Debbie is van huis weggelopen omdat zelfs haar vader haar niet wou geloven, dat is toch wat de mensen vertellen. Anderen zeggen dat Marcel haar zelf heeft buitengestampt. Feit is dat ze van huis is weggegaan, weg van haar vader, maar vooral weg van Gène Daniëls.

Ik heb me al dikwijls de vraag gesteld wat hem zo aantrekkelijk maakt en waar zijn grote kracht nu eigenlijk verborgen zit. Misschien ligt ze in het feit dat hij ons schenkt wat we niet nodig hebben: standbeelden en pleinen, klinkers en kasseien. En in het feit dat hij wat we wel nodig hebben als iets uitzonderlijks,

als een persoonlijke gunst van zijnentwege weet te verheffen. Die kunst van de misleiding beheerst hij als geen ander. En wij zijn er hem overal ongegeneerd en onvoorwaardelijk dankbaar voor. De Volksvertegenwoordiger-Daniëlsboulevard, het Daniëlspark met de Daniëlsfonteinen, Cultuurpaleis De Daniëlstempel, de Stedelijke Sportaccomodatie De Daniëlsodroom ... ik word er niet goed van. En samen met zijn leeftijd nemen zijn grootheidswaan en zijn paranoia nog meer toe. Overal ziet hij complotten tegen zichzelf en zijn beleid. Maar het zijn geen complotten, het is gerechtvaardigd verzet tegenover zijn uit de hand gelopen megalomanie, tegenover beslissingen die door hem alleen genomen worden op basis van het eigen beter weten en die juist door die zelfoverschatting geen enkel draagvlak meer hebben en het is juist onze frustratie, onze onmacht hier tegenover die ons soms gekke dingen laat doen. Theo, een maatje van me, heeft hem op de vrijdagmarkt eens een taart in zijn smoelwerk gekegeld. Daar had hij niet van terug. Zijn Armani-pak vol slagroom en een heleboel omstanders die openlijk durfden applaudiseren, het was een kleine stap voor de mensheid maar een o zo grote voor het gerechtvaardigd verzet tegen het Daniëls-imperialisme. En nog niet zo lang geleden hebben we met het buurtcomité tegen nachtlawaai actie gevoerd voor zijn eigen deur. Als iedereen hier één keer voor Daniëls zijn deur zou willen vegen, dan is het hele dorp binnen de kortste keren rein. We wilden hem aan den lijve laten ondervinden hoe het aanvoelt om 's nachts in je bed te liggen daveren en denderen op hetgeen ze tegenwoordig nog zonder het schaamrood op de wangen te krijgen dansmuziek durven noemen. Maar hij kon het niet bepaald appreciëren. Hij heeft drie politiepatrouilles opgetrommeld en die hebben in plaats van de echte lawaaimakers en criminelen ons dan maar opgeleid. Zò werkt dat in de Daniëls-democratie. Ik wist, ik heb altijd geweten en ik zal altijd blijven weten dat noch diploma's, noch religie, ras of 'stamboom' of wat dan ook aan iemand de legitimiteit zouden mogen verschaffen om zich boven de anderen verheven te voelen. Zelfverheffing is hoofdzakelijk gebaseerd op de meest slechte raadgever die men zich kan indenken: angst, en die zelfverheffing leidt altijd naar de uitwassen die we zo goed kennen: machtsmisbruik, vernederingen, foltering en uiteindelijk volkerenmoord. Maar toch was ik zo stom om in het begin in hem een poète maudit te vermoeden, eerder dan de holle-frasenbouwer die hij uiteindelijk bleek te zijn. Ook nu nog vraag ik me af in hoeverre ik me mijn blindheid moet verwijten.

Sinds mijn vrouw twee jaar geleden is overleden gaat het niet zo goed met me. Ik kan nog geen afscheid van haar nemen en dat weegt op mijn gezin. Mijn dochter Sonja is pas afgestudeerd en mijn zoon Walter zit nog op school. Ze hebben hun vader nodig, nu meer dan ooit. Ik weet, en dat staat boven alle twijfel, dat ik niet voor mezelf naar hier gekomen ben maar dat ik het uitsluitend voor hen doe. Heb ik me nu teruggeworpen op mijn meest dierlijke instincten? Heb ik me overgegeven aan een atavistische reflex: 'eigen nageslacht eerst'? Of heb ik het recht, misschien zelfs de plicht om die reflex op het persoonlijk

geweten te laten prevaleren? Ik weet het niet. ... (*staat op*) Nee, ik weet het wel.
(*af*)

EUGENE DANIELS

Niemand? Ik dacht nochtans dat ik Vanderdoolen hier op de oprit heb gezien. Maar hij zal waarschijnlijk weer eens zijn gaan lopen. Dat is iets wat je van hem kan verwachten. Zijn hele leven bestaat uit weglopen. Weglopen voor moeilijkheden, weglopen voor zichzelf. De mislukkingen die hij zich één na één heeft opgestapeld heeft hij nooit van zich af kunnen zetten en dat heeft hem bang gemaakt. Bang voor iedereen die zelfs maar een heel klein beetje boven hem uitsteekt. En voor mij schijnt hij in zijn broek. Het angstschijnt drijft hem tussen de benen als hij zelfs nog maar bij me in de buurt komt. Hij zal wel voor zijn dochter gekomen zijn, die schijnt zonder werk te zitten, maar op het laatste nippertje heeft hij natuurlijk schrik gekregen en is hij vertrokken, met de staart tussen de benen. Ja, zo moet het gegaan zijn. Zo ken ik mijn burgers. Achter je rug schelden ze je uit, maar als ze iets nodig hebben dan weten ze je allemaal te vinden. (*glimlachend*) Dat mag ook wel, ik ben er tenslotte voor hen. Straks staan ze hier weer aan te schuiven, nee, vooral niet om me hun respect te betuigen, maar op de eerste plaats om me oplossingen af te smeken voor de levensgrote beslommeringen waaronder ze gebukt gaan: een paar plaveien die op de stoep voor hun deur los liggen, een straatlamp die het niet meer doet, een zoon of dochter die te stom is om tot drie te tellen maar die volgens hen een job ‘op’ de stad moet krijgen, het lawaai van een café in het weekend, et cetera, et cetera. ... (*snuffelt*) Ja, hij is hier geweest. Bernard. Eigenlijk zou ik medelijden moeten hebben met de zielenpoot maar gelukkig ben ik mijn mededogen al vroeg kwijt geraakt, nee, correctie, heb ik het op tijd overboord kunnen zetten en dat was één van de verstandigste beslissingen die ik ooit genomen heb en die me, zeker om in deze business te overleven, nog geen windeieren heeft gelegd. En om dat laatste greintje medelijden dat nog voor hem zou zijn kunnen overgebleven op een veilige afstand te houden volstaat het om me te herinneren dat hij het was die ooit tegen me gezegd heeft dat, nu Hitler en Stalin dood zijn, ik samen met Pinochet de grootste nog in leven zijnde fascist ben die er op aarde rondloopt. Een triestig figuur is het geworden, Bernard Vanderdoolen. Toen ik hem leerde kennen had hij tenminste nog ballen aan zijn lijf, al kan je bij een 13-jarige moeilijk van ‘ballen’ spreken. Maar het waren er tenminste, hoe klein dan ook. Wat hij nu nog tussen de benen heeft hangen is moeilijk in te schatten. Buiten het angstschijnt natuurlijk. Hij heeft nooit leren vechten zoals ik dat heb moeten doen. Wat men er ook van mag denken, ik heb het niet in de schoot geworpen gekregen, oh nee. Ik heb op de tippen van mijn tenen gestaan, ik heb mij geweerd, ik ben onder gegaan en weer boven gekomen, puur op wilskracht. Onder gegaan omdat het bijkleuren van mijn partijkaart blijkbaar nogal wat wrevel had opgewekt. Het was nochtans geen kleine partij waarvoor ik me eerst geëngageerd had, verre van zelfs, maar haar onbuigzame profileringsdrift lag me

niet. Ze wilden me in hun kraam doen passen en dat was hun vergissing. De mijne was dat ik dat eerst niet in de gaten had, maar toen ik wakker werd uit mijn illusies en inzag dat de structuren en ideologieën zich aan mij zouden moeten aanpassen en niet andersom, toen ik begreep dat werkelijke macht geen hokjes verdraagt, maar dat werkelijke macht zich plooit naar zijn beoefenaars en als een maatpak om hen heen valt, toen kwam de doorbraak. Nu zit ze mij als gegoten en mag ze mij dankbaar zijn dat ik haar uitoefen. En alhoewel niemand eraan schijnt te ontsnappen raakt haar wellust, haar arrogantie me niet. Daar ligt mijn voordeel. Ik ben de juiste man, in de juiste tijd en op de juiste plaats voor hen die haar, en dus mij, boven zich nodig hebben maar dat niet weten. Op dat vlak waren de overstromingen van enkele jaren geleden een godsgeschenk voor mij. Ik kon me profileren en ik kon hen duidelijk maken hoe hard ze me nodig hadden. Dat er slachtoffers vielen was een spijtige bijkomstigheid die ik zeker niet gewild had maar waar ik uiteindelijk geen enkele verantwoordelijkheid voor voelde. Gelukkig weet ik hoe ik hen moet aanpakken. Met veel vallen en opstaan heb ik dat geleerd in de loop der jaren. Machiavelli heeft het me geleerd. Hij heeft me geleerd dat ik ze òf moet strelen òf moet uitroeien. Ik probeer ze te strelen, maar de criticasters roei ik uit, want als ik ze te licht aanpak en hun kritiek over mijn rug laat lopen dan wreken ze zich terwijl ze zich, als ik hen een keer serieus aanpak, niet meer kunnen wreken en ik hun wraak dus niet meer hoef te vrezen en dat is de geruststellende gedachte die het me mogelijk maakt om iedere nacht onbezorgd in te slapen. Ze hebben meer dan ééns geprobeerd mijn bestel te ondermijnen door het in diskrediet te brengen. Ze hebben het geweten. Ik ben er nog altijd van overtuigd dat Bernard Vanderdoolen achter de hele zaak stak, maar bewijzen heb ik niet. Die heb ik ook niet nodig. Ze manifesteerden op mijn stadsplein tegen wat zij ‘de politieke benoeming van de nieuwe stadssecretaris’ noemden en ze manifesteerden louter en alleen maar om mij te kwetsen. Dat was de enige reden en niet het feit dat ik de vriend van mijn dochter tot secretaris had benoemd, oh nee, want hij was de enige bekwame kandidaat, dat hebben ze later zelf toegegeven, dat hij bekwaam is, maar ze moesten mij hebben, want ik incarneer alle voor hen verloren gegane idealen die ze zich zelf nog graag hadden toegemeten. Ik heb de optocht uiteen laten ranselen, zonder pardon, want die hebben ze voor mij ook niet. Als ze het spel vuil willen spelen, dan kunnen ze het krijgen en dan hebben ze aan mij een verrekt moeilijke tegenstander. Ze hebben het geweten. Mijn aanstaande schoonzoon is nog steeds stadssecretaris, of wat had u gedacht 'Nous y sommes, nous y restons', dat is één van de credo's waarnaar ik leef. Iemand van de vijand heeft zelfs ooit een toneelstuk geschreven waarin ik mijzelf meende te herkennen. Ik was er niet manifest in aanwezig maar hele subtiele verwijzingen maakten de meer in de plaatselijke politiek geschoolde kijker duidelijk waar de bedenker van dit misbaksel -je kan deze modderspuitter bezwaarlijk een auteur noemen- zijn mosterd had gehaald. Hij probeerde niet alleen mijn naam, maar ook die van mijn familie, van mijn vrienden en van mijn medewerkers door het

slijk te sleuren. Na de voorstelling kwam de ‘schrijver’ van dit stuk met uitgestoken hand op me af. Ik weigerde ze. Toen zei hij lachend: ‘als je denkt dat dit stuk over jou gaat, Daniëls, dan ben je nog een veel grotere klootzak dan ik altijd al vermoedde’. Het stuk is maar één keer opgevoerd. Veel moeite heeft het me niet gekost om het te verbieden. Iedere democratie heeft haar grenzen. Ik laat me niet meer opzij schuiven, nee mijnheer, ik heb te hard moeten vechten, te hard moeten natrappen zelfs om te staan waar ik nu ben: op de eenzame hoogte van de werkelijke beleidsmakers; eenzaam vanwege het onvermogen tot begrip van diegenen waarvoor zij, wij geroepen zijn. En om die positie te handhaven heb ik geleerd om hard te zijn. En dit vermogen breng ik in de praktijk al naargelang de omstandigheden me daartoe dwingen. Dat heb ik geleerd van Machia, zo noem ik hem vertrouwelijk, of Nico, want hij is een vriend van me geworden. Iedere dag opnieuw leer ik nog van hem. ‘Is het beter bemind dan gevreesd te worden of omgekeerd’, zo stelt hij zich de vraag en zijn antwoord daarop is heel simpel. Zowel het een als het ander zou aanbevelenswaardig zijn. Maar aangezien het moeilijk is beide dingen met elkaar te verenigen, is het, ingeval men tussen de twee moet kiezen, zonder meer veiliger om gevreesd dan om bemind te worden. Want aangezien de mensen beminnen voor zover ze dat zelf willen en vrezen voor zover de heerser, in casu ik, dat wil, moet een wijs en verstandig heerser, lees: burgemeester, lees: minister, zich baseren op wat van hemzelf en niet op wat van anderen afhankelijk is. Alleen moet hij alle mogelijke moeite doen om de haat van zijn onderdanen te ontlopen. In dat laatste ben ik nog niet helemaal geslaagd. Er zijn er zeker die mij haten. Fanatici zoals de Vanderdoolens van deze wereld vind je nu eenmaal overal, imbecielen die zichzelf graag intellectueel noemen en die alle mogelijke manieren aangrijpen om de politiek en alles wat ermee samenhangt verdacht te maken. Met hun kortzichtigheid manipuleren ze de nog intacte geesten van de ‘gelovers’, van hen die nog openstaan voor mensen met idealen zoals ik. Op de laatste vrijdagmarkt voor de afgelopen verkiezingen ben ik aangevallen door zo een hufter. ‘Hier, dat is voor jou, jij stukje omhooggescheten diarree’, riep hij terwijl hij me een appeltaart met slagroom in het gezicht kwakte. Gelukkig had Michel, de politiecommissaris hem snel bij zijn kloten. Maar dat stuk crapuul bleef maar tieren: ‘fascist, hypocriet, dictator, Hitler’, en meer van dat fraais dat hij waarschijnlijk ooit wel eens ergens opgescharreld had maar waarvan hij de betekenis helemaal niet kende. Het was niet de taart die me pijn deed, nee, eigenlijk smaakte hij wel lekker, en het was ook niet het feit dat mijn Armani-kostuum nu waarschijnlijk naar de filippijnen was dat me recht door het hart ging, of het feit van het taarten gooien op zich, nee, het waren vooral de woorden, de verwijten dat ik geen democraat zou zijn die me griefden en de manier waarop hij het zei, alsof hij het nog meende ook. Maar ik weet van wie ze kwamen en dat maakt ze minder bitter. Ze kwamen van een man die het nooit had kunnen verkroppen dat ik een gemeentelijke job niet aan hem, maar aan iemand uit mijn eigen partij had gegeven. Ik vraag u: zou u,

als u vrij zou kunnen kiezen, een job, en ik spreek dan nog niet van een vertrouwensfunctie, zou u die zomaar aan een vreemde, wat zeg ik, een tegenstander, een vijand geven, terwijl je voor hetzelfde geld de zoon of dochter van een partijgenoot daarmee een groot plezier zou kunnen doen, ook al is die zoon of dochter dan misschien wel wat minder bekwaam? Nee toch! Ik een antidemocraat, je moet het toch maar durven. Men zou gefrustreerde criminelen zoals die gedroegerde pseudo-schrijver en die mislukte taartengooier moeten verbieden om met hun verderfelijke hersenspinsels de geest van de gewone man te verzieken. Men zou ze moeten opsluiten zoals ik dat doe. Waarom heeft men in godsnaam de doodstraf afgeschaft? ‘Je hebt vuile handen’, schreeuwde hij toen Michel hem afvoerde. ‘Je hebt vuile handen, hufter’. Natuurlijk had ik vuile handen. Ik was net bezig de taart van mijn kostuum te veggen. Er waren zelfs mensen op de markt die het hele gedoe best grappig vonden. Ik had het wel gezien hoewel de meesten hun uiterste best deden om hun gezicht te verbergen en het zo te redden. Anderen toonden openlijk en zelfs fier hun sympathie voor de klootzak, maar ik had van hen niet anders verwacht. Bij iedere receptie, iedere traktatie, bij ieder volksfeest dat wij organiseren duiken ze op. Zoveel mogelijk profiteren en parasiteren is hun lijfspreuk. En kritiek spuiten natuurlijk, hoe ongefundeerder, hoe liever. Altijd staan ze op de eerste rij. Altijd proberen ze ons aan te vallen, te kleineren, te beschuldigen met hun verzinsels uit hun paranoïde geesten. Hun verzet is zelden georganiseerd, het zijn meestal individuele acties van de altijd malcontente kleindenkers die allen maar handelen uit puur eigenbelang. Ik moet die onverdraagzame klootzakken niet. Ik haat hen. Ik wil mijn macht over hen uitbraken en hen uiteindelijk vergenoegd zien schransen van mijn woordkunsten en gunsten. Toen ik onze stad haar eerste ondergrondse parking schonk was het protest van deze minderheid het hevigst. Bernard Vanderdoolen stond natuurlijk op de eerste rij, letterlijk en figuurlijk. In een lezersbrief aan een plaatselijke krant had hij geschreven ‘dat er in ons dorp voldoende parkeerplaatsen waren en dat er dus geen ondergrondse parking ‘van doen’ was’. Zo had hij het geschreven. Normaal gezien zou die brief niet eens verschenen zijn, maar blijkbaar was er onlangs een nieuwe journalist op de redactie begonnen en die wist nog niet dat hij mij eerst had moeten telefoneren vooraleer tot publicatie te mogen overgaan. Natuurlijk hadden we geen ondergrondse parking ‘van doen’. Daar ging het ook niet om. Het draait allemaal om de eeuwigheid, de eeuwigheid van deze stad en van haar leiders, ik dus, wij dus. Voor deze eeuwigheid is geen moeite me te groot. Voor deze eeuwigheid heb ik me uitgesloofd. Voor deze eeuwigheid heb ik straten, pleinen, parken, standbeelden laten ontwerpen. Voor deze eeuwigheid heb ik mateloos gecreëerd. Voor deze eeuwigheid heb ik mijn burgers zelfs een rusthuis voor bejaarde honden geschonken. Een rusthuis voor bejaarde honden! En enthousiast dat ze waren. Natuurlijk is het er gekomen, of wat had u gedacht? Ik heb het drie maanden geleden officieel geopend. Met volksreceptie uiteraard en het was een grandioos succes. Twee jonge meisjes, dochters van vriendinnen van mijn

vrouw, runnen de zaak. En als, hopelijk binnenkort, de eerste hond ook daadwerkelijk arriveert zullen de andere steden aan de bel hangen om het concept te mogen overnemen. ‘Weldaden moet men, om te maken dat ze beter gevoeld worden, één voor één serveren en ze spreiden in de tijd, dit in tegenstelling tot onrechtvaardigheden die men allemaal tegelijk moet begaan om te bereiken dat ze minder gevoeld worden en dus minder krenkend zijn’. Dat heeft Nico ook geschreven. De vereeuwiging van hun handelen is maar aan weinigen gegeven, alleen de allergrootsten komen daarvoor in aanmerking. Ik denk spontaan aan de Boeddha, Christus, Gandhi, Ronald Reagan en waarschijnlijk ikzelf binnen een aantal jaren. *(neemt ‘Il Principe’ uit zijn zak en leest)* ‘En hij moet diegenen navolgen die uitzonderlijk grote persoonlijkheden zijn geweest –Hitler, Stalin, Pinochet-, om zo te bereiken dat hij, ook al zijn zijn kwaliteiten minder groot –en dat is hier niet eens van toepassing-, toch in ieder geval enigszins een afspiegeling van hen vormt’. *(sarcastisch)* Bernard Vanderdoolen zal nooit de afspiegeling van wie dan ook zijn, nog niet eens de vage schim van de afspiegeling van de schim van wie dan ook. Waar is het fout met hem gegaan? Ik weet het niet, maar toen die linkse klootzak me even wou vertellen dat in Zuid-Afrika negers evenveel rechten zouden moeten hebben als de blanken, toen had ik het niet meer. Was dat de man die jarenlang mijn beste vriend was geweest? Het moet al langer in hem gesluimerd hebben, maar ik had het niet gezien. Dat zal ik me mijn hele leven lang blijven verwijten, dat ik het niet gezien had. Misschien had hij nog een kans gehad als ik het op tijd in de gaten had gekregen, maar het was te laat. Als je met dergelijke waanbeelden op de proppen komt is redding niet meer mogelijk. En dan eigent uitgerekend die proleet zich nog het lef toe om mijn denkbeelden extremistisch te noemen. Omdat de geschiedenis van het blanke Zuid-Afrika me altijd nauw aan het hart heeft gelegen en ik die bruinjoekels liever in aparte bussen zie rondtoeren? Maar tegenwoordig mag je dat zelfs niet meer hardop denken. Dat is ‘politiek niet meer zo correct’. Geen enkele vorm van sympathie voor segregatie schijnt nog politiek correct te zijn. Kritische vragen stellen over de multiculturele samenleving en over integratie is al jaren ‘not-done’, meer nog, uitzonderlijk verdacht. Ik begrijp gewoon niet waarom praatjesmakers zoals Vanderdoolen zoveel kouwe drukte maken als wij onze bezorgdheid over de steeds maar groter wordende toestroom van migranten en asielzoekers voor wie ons sociaal zekerheidsstelsel niet meer dan een leuke bijverdienste is, in vraag durven stellen. Vroeger was ieder dorp met een excuusneger en een koppel obligate tweede-generatie Turken ruim voldoende voorzien, maar nu wordt het een beetje al te gortig, zelfs de deftigste buurten zijn van het gespuis vergeven. Ik merk dat goed aan de reactie van mijn hond, een Duitse herder. Tien jaar geleden heb ik hem speciaal afgericht om te blaffen als hij ‘vreemden’ ruikt. De eerste jaren blafte hij maar af en toe, nu slaat hij de godganse dag aan. Daarom, mijnheer Vanderdoolen, ben ik ‘overgelopen’. ‘Overloper’ zou een eretitel moeten zijn omdat idealisme altijd weer opnieuw de drijfveer ervan is. Ja, ik ben

‘overgelopen’. Ik ben ‘overgelopen’ omdat ik mijn ideeën, waarvan de superioriteit allang vaststaat alhoewel ze in de ogen van velen nog niet bewezen is, omdat ik die ideeën wil verwezenlijken, niet voor mezelf, maar voor de wereld die erom vraagt en ik zal als het moet de onderste steen bovenhalen om dat te bereiken. Ja, ik ben ‘overgelopen’ omdat de realisatie ervan niet mogelijk was in dat kleine kutpartijtje van hem en zijn bende wereldvreemde zwevers. Ja, ik ben ‘overgelopen’ en daar ben ik fier op. Nous, nous y sommes, nous y restons. Et Monsieur Vanderdoolen? Fwwwttt! Exit! Je ziet hem alleen nog maar opduiken in comités van zogenaamde anti-Daniëlsgezinden, zoals dat groepje misnoegde buurtbewoners rond de Minister-Daniëlssingel die de zon niet graag in andermans vijver zien schijnen en onze lokale economische expansie proberen te saboteren. Na de troosteloze middeleeuwen onder het beleid van mijn voorganger is onder mijn impuls het uitgaansleven weer tot bloei gekomen. Ik heb vele nieuwe en jonge zaakvoerders weten over te halen om hier bij ons te investeren en samen met mij dragen ze ertoe bij dat onze stad weer iets betekent en net nu ze langzaam maar zeker weer een faam begint te verwerven die het provinciale, ja zelfs het landelijke niveau ver overstijgt, starten conservatieve kleindenkers zoals Vanderdoolen hun actie ‘beschadiging’. Zij kiezen, louter uit angst voor het onbekende, voor het bekende. ‘Wat de boer niet kent, dat vreet hij niet’. Zij begrijpen niet dat het verhaal van de mens een successtory is waarvan nog niet eens het eerste blad volledig beschreven is en zij willen na die enkele regels al het woord ‘einde’ schrijven en het boek afsluiten en in hun bekrompenheid ontzeggen ze de anderen het recht om te groeien en om hun limieten te verleggen, om het leven uit te dagen en er volledig in op te gaan. Dat zootje malcontenten heeft een re-actiegroep opgericht: RODALA, Red Ons van het Daniëls-Lawaai. Omdat ze geen medewerking krijgen van de regionale kranten –of wat had u gedacht?- proberen ze nu met onnozele pamfletten de publieke opinie te destabiliseren en voor hun mestkar te spannen. Het zijn juist zij die als het kermis is als laatsten uit de café’s getuimeld komen die een ander zijn pleziertjes misgunnen. Toen ze op een zaterdagavond onze politiediensten weer verschillende keren hadden proberen lastig te vallen omdat één van de feestvierders, de voorzitter van onze jongerenpartij die net 25 was geworden, heel even een uitrit had geblokkeerd met zijn nieuwe Porsche, toen ben ik uiteindelijk zelf ter plaatse geweest om hen op hun kortzichtigheid te wijzen, maar omdat een eerlijke en open communicatie blijkbaar net iets te veel was gevraagd hebben ze uit pure rancune een paar thermossen koude koffie over mijn BMW uitgekierped, kunt u dat geloven? Diezelfde nacht hebben ze een rijdende discobar voor mijn deur geparkeerd. ‘Een koekje van eigen deeg, klootzak’, schreeuwde Vanderdoolen, want hij was het natuurlijk. Veel plezier hebben ze aan hun provocatie nochtans niet beleefd. Ik heb Michel opgetrommeld en Vanderdoolen en zijn bende struikrovers laten opsluiten. Hun Johnnycar heb ik laten confisqueren. Men noemt me soms wreed, ja, zelfs mijn eigen medewerkers noemen me soms wreed, maar ze beseffen niet dat ik, wat zij

wreedheid noemen maar wat ik liever als een lichte vorm van repressief handelen zou willen bestempelen, dat ik die zogenaamde wreedheid alleen maar bega uit pure noodzaak om mij te handhaven en dat ik ze nooit zal laten ontsporen maar haar juist zal aanwenden om een zo groot mogelijk welzijn voor mijn burgers te bewerkstelligen en dat ik juist daardoor de eenheid en de trouw van mijn onderdanen kan behouden. Als wetten hiervoor niet volstaan en geweld noodzakelijk wordt, dan zal ik niet nalaten om er gebruik van te maken. Niets dierlijks is mij vreemd als het erom spant, vraag dat maar aan Vanderdoolen. En dat kunnen de mensen moeilijk accepteren, dat ik mij moeiteloos de dierlijke natuur kan toe-eigenen en als een Centaur boven hen uitsteek en dat ik er mij niets van aantrek dat ik mij het odium van de wreedheid op de hals haal. Maar ik moet hen laten voelen wie de baas is. ‘Quod nihil sit tam infernum aut instabile quam fama potentiae non sua vi nixa’. ‘Dat niets zo zwak en onbestendig is als een reputatie die niet op eigen kracht berust’. ‘Nico’ is ervan overtuigd, en iedereen zal het volgens hem daarmee eens zijn, dat het zeer prijzenswaardig zou zijn als een leider alleen die eigenschappen zou bezitten die als goed beschouwd worden. Maar omdat men ze niet allemaal kan bezitten, noch er in alle opzichten naar kan leven aangezien de menselijke natuur dat nu eenmaal niet toestaat, moet een leider zo verstandig zijn dat hij van de ene kant in staat is de schande te vermijden van de slechte eigenschappen die hem van zijn macht zouden kunnen beroven, en dat hij zich van de andere kant tegen de ondeugden die dat niet tengevolge hebben, weet te wapenen in zoverre als dat mogelijk is. Maar als dat voor hem niet mogelijk is, kan hij er zich zonder al te veel scrupules aan overgeven. En hij moet er zich ook niets van aantrekken dat hij eventueel een slechte naam krijgt door die ondeugden zonder welke hij zijn macht nu eenmaal moeilijk kan handhaven. Want als men alles goed overweegt, zal men bemerken dat er bepaalde dingen bestaan die op deugden lijken maar die men, wanneer men zich ernaar richt, de ondergang brengen, terwijl er andere dingen bestaan die op ondeugden lijken maar die men, wanneer men zich ernaar richt, veiligheid en welzijn blijken te verschaffen.

Waar is Marcel trouwens gebleven? (*kijkt om zich heen en roept*) Marcel? Marcel! Normaal gezien moet ik maar met mijn vingers knippen of hij komt al aangekwispeld. Het is om te kotsen als ik Marcel me zo trouwhartig en beaat bedelend om een schouderklopje zie aankijken, als een slaafse hond met zijn grote bijziende ogen. Dan wil ik dat stuk verdriet alleen maar zo ver mogelijk van me afschoppen. Ik heb meer respect voor hen die me meedogenloos en wreed durven noemen, ook al kijken ze er voor uit om dat in mijn nabijheid te durven. Maar ook hen schud ik van me af zoals je een koude rilling die plots tussen je schouderbladen opduikt van je afschudt. Hun mening over mij en over mijn daden schaadt me niet omdat ik heel goed weet dat mijn beslissingen, ook al zijn ze hard en raken ze hen misschien persoonlijk, nooit schade zullen berokkenen aan de hele burgergemeenschap waarvoor ik uiteindelijk toch maar verantwoordelijk ben. Hun gelijk is zo weinigzeggend vergeleken met het mijne.

Ach, Marcel. Zou hij op de pot zitten? De dag nadat ik hem mee uit eten heb genomen heeft hij meestal last van het vliegend schijt. Ieder jaar trakteer ik hem op ‘friet en pepersteak’, ergens in een veredelde frituur in het Brusselse waar ze mij niet kennen. Dan moet je hem zien glunderen. De simplen van geest voeden, is dat niet één van die zogenaamde 10 werken van barmhartigheid uit dat boek waar hij zo graag in leest? Ik kan daar echt niet onderuit, de andere ministers doen dat ook, maar op een ander niveau. Zij betalen hun chauffeurs ook stukken beter, heb ik me laten vertellen, maar dat hoeft Marcel natuurlijk niet te weten. De simplen van geest kunnen maar beter simpel blijven, of wat had u gedacht? *(begint te lachen)* Toen ik op een keer in de tuin tegen hem zei: ‘Marcel, jongen, wij zijn met iets heel groots bezig’, keek hij eens om zich heen en antwoordde: ‘ja, schoon hè?’ *(begint nu onbeheerst te lachen)* Wat ik ook niet licht zal vergeten is die eerste keer dat hij me naar Brussel bracht. We waren er nooit geraakt als ik zelf niet het stuur had overgenomen. ’s Anderendaags bracht hij zijn al even idiote zoon mee om hem te ‘assisteren’. Twee idioten voor de prijs van één, die moet je verdienen, iedere dag. En grote idioot rekent er nu op dat kleine idioot straks de plaats van grote idioot mag innemen, want kleine idioot heeft zijn objectieven drastisch moeten bijstellen. Kleine idioot wou horecawetenschappen studeren om zo zijn ultieme natte droom te verwezenlijken: food-and-beverage-manager worden in een Quick-filiaal. Maar het heeft niet mogen zijn. De horecawetenschappen waren net iets te hoog gegrepen voor de minimalistische hersencapaciteit van kleine idioot. Na het eerste trimester lag hij er al uit. Nu zijn ze hem met man en macht aan het herscholen tot compostmeester. Kan hij het vliegend schijt van zijn vader composteren. En die maar vertellen dat hij binnenkort mijn nieuwe secretaris gaat worden. Grote idioot zou om te beginnen beter maar eens wat minder hoog van de toren blazen en het werk waarvoor ik hem betaal tenminste een klein beetje fatsoenlijk uitvoeren. En wat beter op zijn hoerige dochter passen. Die sloerie maakt heel ons stadje te schande. De teringteef schijnt zelfs ooit over mij gezegd te hebben dat ze op mijn graf zou komen schijten. Het wijf loopt niet erg hoog met me op, zoveel is duidelijk. Die affaire met de jeugdraad zal daar nog wel voor iets tussen zitten. Ze dacht me als voorzitter van de jeugdraad haar wetten te moeten stellen. Ze had het in haar hoofd gehaald om een ‘Week van de Migrant’ te moeten organiseren, stel je voor. Toen ik daar al glimlachend tegen opwierp dat de subsidies waarmee wij de jeugdraad zo gul bedachten beter aan iets positiefs konden besteed worden, aan de verbetering van de uitstraling van ons stadje naar de rest van het land toe bijvoorbeeld in plaats van aan futiliteiten en randverschijnsels, toen begon ze te steigeren als een drachtige merrie. Ze heeft er genoeg vet voor rond haar pens hangen. Ze noemde me een nazi. Toen ik haar na de vergadering in de toiletten tegen het lijf liep en haar een troostende arm om de schouder wilde leggen en haar zei dat ik haar de fouten van haar jeugdig en overenthousiast idealisme best wilde vergeven en dat ze later zelf om haar stommiteiten zou kunnen lachen, toen rukte ze zich los en zei dat ik mijn

poten thuis moest houden en dat ik nog een grotere klootzak was dan ze zich ooit had kunnen voorstellen. Alweer zei iemand zo iets. Ze vallen in herhaling. Dat is dus de dochter van mijn chauffeur. Ach, Marcel. Soms heb ik compassie met hem en soms krijg ik zelf het vliegend schijt van hem. Ik heb hem in huis gehaald omdat zijn vader, iemand uit mijn plakploeg, me al weken de oren van de kop aan het zagen was voor een jobke voor zijn half debiele zoon. En ik had op dat moment iemand nodig voor de tuin, zodus. En toen ik mijn chauffeur noodgedwongen aan de kant heb moeten schuiven omdat de tegenpartij een haatcampagne tegen hem aan het voeren was alleen maar omdat hij een klein foutje had gemaakt, toen kon ik, in afwachting van een nieuwe chauffeur, niet naast Marcel kijken. Er was trouwens op dat moment geen werk meer in de tuin. Misschien heb ik wel een fout gemaakt door hem af en toe wat van die rotklusjes te geven die toch niemand anders wil doen en nu heeft hij het zich in zijn hoofd gehaald dat er nog meer op hem te wachten ligt. Tegen iedereen die het horen wil vertelt hij dus dat hij binnenkort mijn nieuwe privé-secretaris gaat worden, stel u voor. Maar ik schop de hufter aan de deur. Ik kan me geen risico's permitteren met die dochter van hem. Zijn vader is trouwens ondertussen overleden. Ik durf te wedden dat Liesbeth hem weer heeft opgenaaid. Ze doet niets liever dan hem jennen, hem uitroken, maar de sukkelaar beseft het niet. Hij beseft niet dat ze het doet om mij te raken. Ik weet zeker dat hij denkt dat ze een oogje op hem heeft, maar ik vrees dat hij dan wel van een zeer koude kermis thuis komt. Liesbeth heeft alleen maar oogjes op zichzelf. Ze is een keiharde en ijskoude vrouw die alleen maar bij me blijft omdat het haar voordeel brengt. En het feit dat ze bij me blijft doet mijn carrière zeker geen kwaad. Zo zijn we door een eerloos compromis eervol aan elkaar gebonden.

Ik kan me eenvoudig niet voorstellen dat ik dit alles ooit zal moeten opgeven. Dat noodzakelijk verlies zal ik moeilijk kunnen accepteren. Maar het besef dat mijn zoon er is en dat hij na mij deze stad zal besturen maakt het aanvaarden iets gemakkelijker. Nous y sommes, nous y restons. Mijn geestelijk erfgoed zal ik in hem incarneren. Iedere dag bereid ik hem al voor opdat hij later, als zijn tijd gekomen is en de mijne gegaan, klaar zou zijn om mijn intellectueel patrimonium zonder fouten onder de mensheid te verbreiden, zoals zijn vader dat voor hem heeft gedaan. En als mijn zoon om de een of andere reden mijn werk niet zou willen verder zetten, als hij zijn Daniëls-zijn zou verloochenen, dan zal ik mijn bezit consolideren door het volledig te vernietigen. Maar gelukkig beseft hij dat hij een Daniëls is en dat er voor hem nog grootse dingen zijn weggelegd. Ik zal er kost wat kost voor zorgen dat hij verkozen wordt want omdat wij alleen maar het beste voor onze onderdanen willen is continuïteit noodzakelijk en wij, de Daniëlsen, zullen daarom altijd door hen bemind worden, zoals wij, Eugène Daniëls nu al in het hart van de meesten gedragen worden. Mensen zijn nu eenmaal slecht en ze worden pas min of meer goed als de een of andere omstandigheid hen daartoe dwingt. Wij, Eugène Daniëls,

willen die omstandigheid zijn. Zij moeten ons niet vertellen welke beslissingen wij moeten nemen, ze zouden ons, als wij hen dat zouden toelaten juist daarom niet meer kunnen respecteren, nee, wij zullen ze zelf wel nemen op basis van onze eigen intelligentie waarvan wij tenminste zeker zijn. Daarom dragen ze ons in hun hart. Wij, Eugène Daniëls, wij spelen een rol in hun Messiaanse dromen en wij, Eugène Daniëls, wij spelen de hoofdrol en wij spelen ze met brio om de simpele reden dat ze ons op het lijf geschreven is –en als wij niet wat terughoudender waren, meer uit zelfbehoud dan uit angst voor diegenen die ons enige vorm van blasfemie zouden durven toeschrijven, (wij geven het eerlijk toe) dan zouden wij zelfs durven zeggen dat ze voor ons geschreven is. ‘Macht erotiseert’, zegt onze vrouw, maar ze vergist zich omdat ze alleen de uiterlijkheden ziet of hoogstens vermoedt. Wat zich werkelijk van binnen uit aandient kunnen wij haar niet vertellen, ze zou ons niet geloven. *(tot publiek)* Wij, Eugène Daniëls, uw Mozes, uw Abraham, uw Adam en Eva, wij zullen de band met het verloren gegane herstellen. Wij, Eugène Daniëls, wij ontsluiten de weg naar Eden, wij leiden u terug naar het paradijs. Het onbereikbare is nu ons hoogste doel. God te worden, niet de Oude Van Dagen, maar Atman, de Wereldziel die alle kieren en spleten opvult. Wij willen de wereld ons niet ontzeggen, wij willen haar van ons doortrekken, wij mogen haar het genot van onze voorbestemde superioriteit niet onthouden en pas als de mensen ons totaal verwerpen, dan zullen wij weten dat wij zover zijn! *(brengt de Hitlergroet)* Halleluja ! *(muziek uit de ‘Messiah’ van Händel)*

EINDE